

JOURNAL OF RESEARCH
IN EDUCATION AND SOCIETY
EĞİTİM VE TOPLUM
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
ISSN: 2458 - 9624 (Online)

Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi/JRES, 7(1), 46-60, 2020

EVLİLİK UYUMU İLE KİŞİLERARASI İLİŞKİ TARZININ EVLİLİK YETERLİLİĞİ ARACILIĞI İLE AÇIKLANMASI

EXPLANATION OF MARITAL HARMONY AND THE INTERPERSONAL RELATIONSHIP STYLE THROUGH THE MARITAL EFFICACY

Barış ERGÜL¹ ve Veysel YILMAZ²

¹ ESOĞÜ Fen-Edebiyat Fakültesi, İstatistik Bölümü, Eskişehir, Türkiye. e-posta: bergul@ogu.edu.tr
² ESOĞÜ Fen-Edebiyat Fakültesi, İstatistik Bölümü, Eskişehir, Türkiye. e-posta: vyilmaz@ogu.edu.tr

Gönderim Tarihi: 05.03.2020

Düzeltilme Tarihi: 03.04.2020

Kabul Tarihi: 16.04.2020

Öz

Bu çalışmanın amacı, evli bireyler açısından kişilerarası ilişki tarzı ile evlilik uyumu arasındaki ilişki ve evlilikte yeterliliğin, bu ilişkideki aracı rolünü tespit etmektir. Bu amaca yönelik olarak, Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde idari personel olarak çalışan 244 kişiye kişilerarası ilişki tarzı, evlilik uyumu ve evlilikte yeterlilik ifadelerinden oluşan bir anket uygulanmıştır. 244 evli bireyin 124'ü erkek, 120'si kadındır. Çalışmaya katılanların yaş ortalaması, 40,875, evlilik süreleri ortalaması, 8,024 olarak bulunmuştur. Verilerin analizinde SPSS altında çalışan aracılık etkisinin ölçmeye yönelik olarak hazırlanan PROCESS makrosu kullanılmıştır. Analiz sonucunda, kişilerarası ilişki tarzının evlilik yeterliliği üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Ayrıca, evlilik uyumunun evlilik yeterliliği üzerindeki kısmi aracılık etkisi ile kişilerarası ilişki tarzını etkilediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Kişilerarası ilişki, Aracılık etkisi.

Abstract

This study aims to determine the relationship between interpersonal relationship style and marital harmony in terms of married individuals and the mediation role of marital efficacy in this relationship. For this purpose, a questionnaire consisting of statements about interpersonal relationship style, marriage harmony and marital efficacy was applied to 244 people working as administrative staff at Eskişehir Osmangazi University. Out of 244 married individuals, 124 are men and 120 are women. The average age of the participants in the study was found to be 40,875, and the average duration of marriage was 8,024. In the analysis of the data, PROCESS macro prepared for measuring the

Atf için Künye Bilgisi: Ergül, B.,&Yılmaz, V. (2020). Evlilik uyumu ile kişilerarası ilişki tarzının evlilik yeterliliği aracılığı ile açıklanması. *JRES*, 7(1), 46-60.

mediation effect working under SPSS was used. As a result of the analysis, the effect of interpersonal relationship style on marital efficacy was found statistically significant. Besides, it was determined that marital harmony, with its partial mediation effect on marital efficacy, affects the interpersonal relationship style.

Keywords: Marital, Interpersonal relationship, Mediation effect.

Giriş

Evlilik genel anlamda, iki insanın kalıcı bir beraberlik ortaya koymak için bir araya geldiği, aile kurmayı ve neslinin devamlılığını sağlamayı amaçladıkları, birbirlerine/çocuklarına karşı ortak sorumluluklar üstlendikleri, birbirlerine bağlanmış olan etkileşimsel sistemler topluluğundan oluşan evrensel bir kurum olarak tanımlanmıştır (Saxton, 1982).

Literatür incelendiğinde; evlilik ilişkisini tanımlamaya yönelik birçok farklı kavramın kullanıldığı görülmektedir. Bunlar evlilik yeterliliği, evlilik uyumu, evlilik doyumu, evlilik tatmini, evlilik mutluluğu ve evlilik kalitesi olarak ortaya çıkmaktadır (Erbil & Hazer, 2018).

Evlilik uyumu, evliliğin faydalarını ve kalitesini bireye yansıtan bir durum olarak tanımlanmaktadır. Bu çerçevede, etkili ve mutlu bir evlilik ilişkisine sahip olmak için gerekli olduğu kabul edilen bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır. Evlilik uyumunu elde etmek ve sürdürmek ile evlilik başarısı garanti altına alınmış olmaktadır. Evlilik uyumundan algılanan fayda ne kadar yüksekse, evliliğe o kadar uyum sağlanmış olmaktadır (Stone & Shackelford, 2007). Literatürde evlilik uyumunu etkileyen birçok değişkenin olduğundan bahsedilmektedir. Demografik değişkenler, aileye ilişkin değişkenler ve sosyo-ekonomik değişkenler, çalışma şartları ile ilgili değişkenler olarak sınıflandırılmaktadır (Özgüven, 2000; Şener & Terzioğlu, 2008; Yalçın, 2014).

Evliliğin fiziksel, zihinsel ve ruhsal olarak daha iyi hale gelmesi ve buna ilişkin davranış tarzı geliştirmek kişiler arası ilişki olarak açıklanmaktadır. Evlilik uyumunun, eşlerin birbiri ile olan iletişiminin ve kişilerarası süreçlerle ilgili olduğu ortaya çıkarılmıştır (Bradbury vd., 2000; Greeff, 2000). Bireylerin olumlu kişilerarası ilişki tarzı geliştirmesinin evlilik uyumunu etkilediği görülmüştür. Bu ilişki tarzı, onun ilişkiyi sürdürmesine ve geliştirmek için özverili olmasına, bu konuda çaba göstermesine ve evlilik ilişkisinde ortaya çıkan zorluklarla mücadele etmesine, kendisine olan inancının daha yüksek olmasına sahip olacağını göstermektedir (Rogers, 2012).

Evlilikte yeterlilik, evlilikte ortaya çıkan zorluklara tahammül etme başarısı olarak tanımlanmaktadır. Evlilik ilişkilerinde kendini yeterli olarak algılamının evlilik uyumu

üzerinde pozitif bir ilişkisi olduğu söylenmektedir (Bandura, 1997). Evlilikte ilişki sürdürmek için zorluklar ile başa çıkmak olarak tanımlanan evlilik yeterliliği, evlilik uyumunu da etkilemektedir (Mitchell, 2012).

Evlilik uyumu, evlilik yeterliliği ve kişilerarası ilişki tarzına ilişkin literatür çalışmaları aşağıda özetlenmeye çalışıldığı gibidir. Çelik (2006), evli bireylerin evlilik doyumlarını ölçmeye yönelik bir ölçme aracı geliştirmeye çalışmıştır. Ölçeğin geliştirilme aşamaları içinde kapsam geçerliği, yapı geçerliği ve ölçüt bağıntılı geçerlik türleri ile iç tutarlık ve test-tekrar test güvenilirliği çalışmaları yapılmıştır. Çalışma sonucunda, 3 faktörlü bir yapıya ulaşılmıştır.

Erözkan (2009), üniversite öğrencilerinin kişiler arası ilişki tarzları ve mizah tarzlarını cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyo-ekonomik düzey ve ebeveyn tutumları açısından incelemiştir. Üniversite öğrencileri için cinsiyet ve sınıf bakımından kişiler arası ilişki tarzlarının alt boyutu olan “duyarlılık” ve “dışadönüklük” arasında; cinsiyet ve ebeveyn tutumları bakımından mizah tarzlarının alt boyutları olan “kendini geliştirici mizah” ve “katılımcı mizah” arasında farklılık bulunmuştur. Taysi (2010), evli çiftlerin evlilik ilişkilerinde bağışlamayı açıklayan değişkenler ortaya konmaya çalışmıştır. Sorumluluk yüklemenin bağışlamayı en iyi şekilde açıkladığını tespit etmiştir. Çelik & Tümkaya (2012), öğretim elemanlarının evlilik uyumu, yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisini incelemiştir. Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ile yaşam doyumları arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu sonucuna varmışlardır. Hasta & Güler (2013), saldırganlığın kişilerarası ilişki tarzları ve empatiyle ilişkisini incelemiştir. Kişilerarası ilişki tarzları ve empatinin, saldırganlık türleriyle ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır. Igbo, Awepetu & Ekoja (2014), evlilik süresi ile kişilik özelliği arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Evlilik süresi, kişilik özellikleri, cinsiyet ve problem çözme stratejileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Karadağ (2015), evlilik uyumu ilişkisinde aile içi iletişimin rolünün incelemiştir. Eşler arasında iletişimin (sorun paylaşma, üzüntü/sıkıntı paylaşma, ev işi paylaşma, tartışma sıklığı, tartışma sonucu ayrı kalma, tartışma sonrası sorun çözme, cinsel sorun paylaşma, birbirine vakit ayırma, eşlerin duygu düşünceleri ile ilgilenme) evlilik uyumunun önemli ölçüde etkilediğini tespit etmiştir. Refahi (2016), demografik özelliklerin evlilik çatışması ve bağlanma üzerindeki arabuluculuk etkisini araştırmıştır. Yaş ve eğitim düzeyi arttıkça, güvenilir bağlanma stiline azalacağı sonucuna varmıştır. Herawati (2016), evlilik ve çift uyumunun etkisini araştırmıştır. Eşlerin uyumunun evlilik mutluluğunun artmasında pozitif ve anlamlı etkiye sahip olduğunu belirlemiştir. Çabuk, Güler & Özel (2017), tam evlilik uyumunu ölçen Evlilik Uyum Ölçeğinin güvenilirlik ve geçerliliğini incelemiştir. Çalışmada, ayrıca ölçülen evlilik

tatminini etkileyen önemli demografik özelliklerin belirlenmesi üzerine odaklanılmıştır. Çelik & Topkaya (2018), üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ile kişilerarası ilişki tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesine çalışmışlardır. Araştırma sonucunda yaşantıya açıklık ile dışadönüklük kişilik özelliklerinin besleyici ilişki tarzının anlamlı birer açıklayıcısı olduğunu söylemişlerdir. Özen & Güneri (2018), reddedilme duyarlılığının oluşmasındaki en önemli kaynağın ebeveynler olduğu ve bu bağlamda, bağlanma ve ebeveynlik stilleri ile de yakın ilişkide olduğunu belirlemişlerdir.

Literatür çalışmaları incelendiğinde, ülkemizde kişilerarası ilişki tarzlarının evlilik uyumu ve yeterliliği üzerindeki etkisi ile ilgili yapılan çalışmaların sınırlı kaldığı görülmektedir. Bu yüzden kişilerarası ilişki kurma tarzlarının evlilik uyumu ve yeterliliği ile olan ilişkisini araştıran çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışma literatürdeki bu boşluğu doldurmaya yönelik bir çalışma olması bakımından önemlidir.

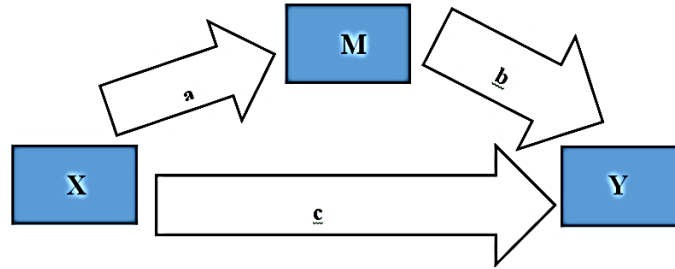
Toplumun yapı taşı oluşturulan ailelerdir ve ailelerin evliliklerindeki uyumu da toplumu ilgilendirmektedir. Evlilik uyumu ile aile ve toplumun mutlu olarak adlandırılması adına yapılan bu çalışma, bu açıdan önemlidir. Evlilik uyumu ile ilgili yapılan çalışmalar, evli bireylere verilecek eğitimlerin planlanması açısından önem arz etmektedir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, aracılık etkisi tanıtılmıştır. Sonraki bölümde ise, Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde idari personele uygulanan anket çalışmasının sonuçları ve aracılık etkisi tartışılmıştır. Sonuç ve öneriler bölümünde ise, aracılık etkisi kullanılarak elde edilen bulgular ile literatür sonuçları tartışılmıştır.

Yöntem

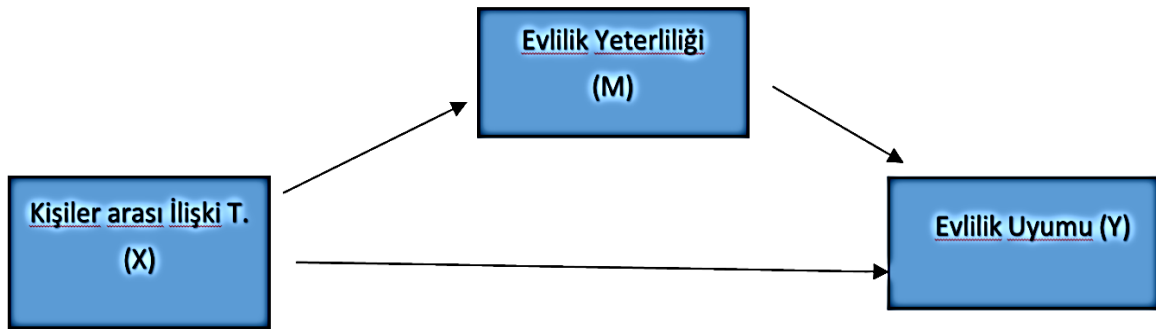
Aracılık etkisi, örgütsel davranış araştırmalarında çoğunlukla tercih edilen bir yöntemdir (Taylor vd., 2007). Aracı değişken, iki değişken arasındaki neden-sonuç ilişkisinin bir parçası olarak tanımlanmaktadır (McKinnon, Fairchild & Fritz, 2010). Aracılık etkisine ait modeller, bağımlı ve bağımsız değişken arasındaki doğrudan ilişkiyi incelemeyi amaçlar. Daha doğru ifade ile bağımsız değişkenin aracı değişken ve aracı değişkenin de bağımlı değişken ile olan ilişkisini inceleyen modellerdir. Aracılık ilişkisi Şekil 1’de gösterilen bir modelle temsil edilir. Şekil 1’de, X bağımsız değişkeni, Y bağımlı değişkeni ve M aracı değişkeni temsil eder. c yolu, bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasındaki doğrudan etkiyi; a yolu, bağımsız değişken ile aracı değişken arasındaki etkiyi; b yolu, aracı değişken ile bağımlı değişken arasındaki dolaylı etkiyi gösterir (Baron & Kenny, 1986). Doğrudan etki, aracı değişkenin etkisi sabit

tutulduğunda, bağımsız değişkendeki bir birim değişikliğin bağımlı değişken üzerindeki ortalama değişimi inceler. Buna karşılık dolaylı etki, bağımsız değişkenin sabit tutulması durumunda, aracı değişkendeki bir birim değişikliğin bağımlı ve bağımsız değişken üzerindeki ortalama değişimini incelemektedir.

Şekil 1. Temel Aracılık Modeli

Aracı değişkenli regresyon analizi üç adımda gerçekleştirilir; ilk adımda, bağımsız değişkenin aracı değişken ile regresyon analizi gerçekleştirilir. Bağımsız değişken ile bağımlı değişkenin regresyon analizi ikinci adımı oluşturur. Son adımda ise, aracı değişken, ikinci adımdaki regresyon analizine dahil edildiğinde; bağımsız değişken ve bağımlı değişken arasında kurulan regresyon modeli için beta katsayıları istatistiksel olarak anlamlı bulunmazsa, tam aracılık etkisinden; bağımsız değişken ve bağımlı değişken arasında kurulan model için beta katsayılarında azalma meydana getirirse, kısmi aracılık etkisinden söz edilir (Howell, 2013; McKinnon, Fairchild & Fritz, 2010). Tam aracılık olması durumunda aracılık etkisine sahip modelin uygun model olduğu, kısmen olması durumunda ise kurulan modeli kısmen açıkladığı şeklinde değerlendirilir. Çalışma, Process macro for SPSS, SAS and R makrosu kullanılarak gerçekleştirilmiştir (Hayes, 2018).

Şekil 2. Aracı Model için Diyagram

Çalışmada Kişilerarası İlişki Tarzı değişkenini bağımsız değişken, bundan etkilenen evlilik uyumu bağımlı değişken ve evlilik yeterliliği de aracı değişken olarak tanımlanarak, aracı değişken regresyon analizi yapılmıştır. Kişilerarası İlişki Tarzı bağımsız değişkeni hem evlilik yeterliliği değişkeni hem de evlilik uyumu bağımlı değişkeni tarafından etkilenmektedir. Evlilik yeterliliği de sadece evlilik uyumu bağımlı değişkeni tarafından etkilenir. Evlilik Uyumu bağımlı değişkeni, evlilik yeterliliği aracılık değişkeni aracılığı ile kişilerarası ilişki tarzı bağımsız değişkenini etkilediği varsayılarak analiz yapılmıştır.

Tüm bu açıklamalar ışığında, araştırma hipotezleri aşağıdaki biçimde oluşturulmuştur:

H₁: Kişilerarası İlişki Tarzı ile evlilik yeterliliği arasında ilişki vardır.

H₂: Kişilerarası İlişki Tarzı ile evlilik uyumu arasında ilişki vardır.

H₃: Evlilik yeterliliği ile evlilik uyumu arasında ilişki vardır.

H₄: Kişilerarası İlişki Tarzı ile evlilik uyumu arasındaki ilişkide evlilik yeterliliğinin aracılık rolü vardır.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu, araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, evlilik süresi, evlilikten önceki tanışma süresi, evlilik şekli ile ilgili soruların bulunduğu araştırmacılar tarafından oluşturulmuş formdur.

Evlilik Yeterliliği, eşlerin evlilik ilişkisi ile ilgili yeterliliklerini ölçmek amacıyla Tezer (1986) tarafından oluşturulmuştur. 10 ifadeden oluşan 5'li likert tipinde hiç katılmıyorum seçeneğinden tamamen katılıyorum seçeneği aralığında cevapların olduğu bir ölçektir. Ölçeğin güvenirlik katsayısı 0,91'dir.

Evlilik Uyumu, evlilik niteliğini ölçmek amacıyla Kışlak (1999) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. 15 ifadeden oluşan ölçek, hem genel evlilik doyumu ya da niteliğini ölçmekte, hem de çeşitli konularda (aile bütçesi, duyguların ifadesi, arkadaşlar, cinsellik, toplumsal kurallar, yaşam felsefesi) anlaşma ya da anlaşamama ile ilişki tarzını (boş zaman, ev dışı etkinlikler, çatışma çözme, güven) ölçmektedir. Hiçbir zaman anlaşamayız seçeneğinden her zaman anlaşırız seçeneği aralığında cevapların bulunduğu bir ölçektir. Ölçeğin güvenirlik katsayısı 0,90 olarak bulunmuştur.

Kişilerarası İlişki Tarzı, Şahin vd. (1994) tarafından 31 ifade olarak oluşturulmuştur. Bu çalışmada evlilik ilişkileri ile ilgili olduğu düşünülen 10 ifade ölçekten alınmıştır. Ölçeğin tamamı için güvenilirlik katsayısı 0,79 olarak belirlenmiştir.

Örnekleme tekniği olarak, ESOGÜ İdari personelinin yaşları dikkate alınarak tabakalı örnekleme tekniği kullanılarak örnekleme planı oluşturulmuştur.

Anket ifadeleri için güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 1’de gösterilmiştir. Buna göre, anket ifadelerinin iç tutarlılığının yüksek olduğu ve bu nedenle veri derleme aracının güvenilir olduğu görülmektedir.

Tablo 1

Anket Maddeleri için Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Cronbach's Alfa	Standartlaştırılmış Anket Maddeleri İçin Cronbach's Alfa	Madde Sayısı
,988	,988	35

Alt boyutlar için güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir. Buna göre alt boyutlardaki anket ifadelerinin güvenilir oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 2

Alt Boyutlar için Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Evlilik Yeterliliği	,963	10
Evlilik Uyum	,977	15
Kişiler arası İlişki Tarzı	,966	10

Bulgular

Çalışmada Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde idari personel olarak çalışan 244 evli bireye ulaşılmıştır. 244 evli bireyin %50,8’i erkek, %49,2’si kadındır. Araştırmaya katılanların %18,4’ü 66 ve üstü yaş aralığında, %18,4’ü 18-25 yaş aralığında, %17,6’sı 46-55 yaş aralığında ve %17,6’sı 56-65 yaş aralığındadır. Araştırmaya katılan idari personelin %43’ü lisans, %14,3’ü yüksek lisans/doktora, %19,3’ü lise ve %23,4’ü ilköğretim mezunudur. Araştırmaya katılanların %26,2’si 1-5 yıl, %25,8’i 16 yıldan fazla evli olduklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılanların %27,5’i 12 aydan fazla tanışma süresi geçirdiklerini söylemişlerdir. Yine araştırmaya katılanların %69,3’ü tanışarak evlendiklerini bildirmişlerdir. Anket maddelerine verilen cevapların frekans dağılımı Tablo3’de verildiği gibidir.

Tablo 3

Evlilik Anket Maddelerinin Frekans Dağılımı

Evlilik Yeterliliği		① Hiç Katılmıyorum	② Az Katılmıyorum	③ Orta düzeyde katılmıyorum	④ Çok Katılmıyorum	⑤ Tamamen Katılmıyorum
1.	Evlilikten beklentilerimin çoğu gerçekleşti.	5,3	20,9	27,5	21,7	24,6
2.	Evliliğimizdeki engellerin aşılamaz olduğunu düşünüyorum.	7,4	20,5	30,7	23,0	18,4
3.	Evliliğimizi anlamlı buluyorum.	9,0	23,0	32,8	20,9	14,3
4.	Evliliğimizde giderek eksilen heyecan beni rahatsız ediyor.	11,9	18,9	33,2	21,7	14,3
5.	Evliliğimiz zaman zaman bana bir yük gibi geliyor.	12,3	16,0	26,2	31,6	13,9
6.	Huzurlu bir ev yaşantımız var.	15,6	16,4	24,6	27,4	16,0
7.	Evliliğimiz her geçen gün daha iyiye doğru gitmektedir.	18,4	16,4	25,8	21,4	18,0
8.	İlişkımız ideal bir karı-koca ilişkisidir.	16,4	16,4	29,5	20,5	17,2
9.	Eşim benim için aynı zamanda iyi bir arkadaşdır.	15,6	20,0	32,4	18,9	13,1
10.	Baş başa kaldığımız zaman benim canım hiç sıkılmaz.	14,7	21,3	25,0	25,5	13,5
Kişilerarası İlişki Tarzı		① Asla	② Nadiren	③ Bazen	④ Sık Sık	⑤ Her Zaman
1.	Fikirlerimde ve söylediklerimde ısrarcı olurum.	9,4	12,7	13,6	39,3	25,0
2.	Karşımdakilere saygı duyduğuma ilişkin mesajlar veririm.	11,1	14,3	20,5	31,6	22,5
3.	Neşeli ve yapıcı şakalar yaparım.	12,7	16,0	28,7	25,0	17,6
4.	İnsanlara sözle sataşmayı severim.	16,4	14,8	29,4	23,8	15,6
5.	Kendimi diğerlerinden daha farklı ve üstün görürüm.	11,9	18,1	27,0	25,0	18,0
6.	Karşımdakilerde suçluluk duygusu uyandırmayı severim.	8,6	13,5	15,2	38,5	24,2
7.	Düşüncelerim diğer kişilerininki ile uyduğunda bunu açıkça belli ederim.	11,5	14,3	20,9	29,5	23,8
8.	Kendimi kolayca kaybedip öfkelenirim.	12,3	16,0	29,1	25,4	17,2
9.	Konuşmalarım yapıcı ve olumludur.	18,1	14,3	19,1	22,1	16,4
10.	Diğerleriyle alay etmeyi severim.	11,1	18,4	29,1	22,5	18,9

Evlilik Uyumu		① Hiç bir Zaman Anlaşamayız	② Nadiren Anlaşırız	③ Bazen anlaşırız	④ Genellikle Anlaşırız	⑤ Her Zaman Anlaşırız
1.	Aile bütçesini idare etme	13,1	20,5	31,1	24,2	11,1
2.	Boş zaman etkinlikleri değerlendirme	12,3	25,0	29,1	16,4	17,2
3.	Duyguları ifade etme	13,5	25,5	30,3	14,3	16,4
4.	Arkadaşlar ilişkileri	13,9	24,2	28,7	17,2	16,0
5.	Cinsel İlişki	14,3	18,9	23,4	25,8	17,6
6.	Toplumsal Kurallara Uyuma	17,6	17,6	20,1	29,1	15,6
7.	Yaşam Felsefesi	11,1	16,3	19,7	20,1	32,8
8.	Eşin akrabaları ile anlaşma	10,2	19,3	23,4	25,0	22,1
9.	Eğlence	10,7	15,6	26,6	27,0	20,1
10.	Dini konular	14,8	20,0	25,8	23,8	15,6
11.	Önemli olduğuna inanılan amaçlar, hedefler	17,2	12,3	31,1	24,6	14,8
12.	Birlikte geçirilen zaman	16,4	14,8	25,4	28,3	15,1
13.	Temel kararların alınması	12,3	20,5	30,3	25,4	11,5
14.	Ev ile ilgili kararlar	14,8	16,4	27,0	27,0	14,8
15.	Meslek ile ilgili kararlar	17,2	13,1	27,6	26,1	16,0

Tablo 4

Evlilik Yeterliliği, Evlilik Uyumu ve Kişiler Arası İlişki Tarzı Arası Korelasyon

	Evlilik Yeterlilik	Evlilik Uyum	Kişilerarası İlişki Tarzı
Evlilik Yeterlilik	1	0,825	0,795
Evlilik Uyum	0,825	1	0,819
Kişilerarası İlişki Tarzı	0,795	0,819	1

Tablo 4'e göre, evlilik yeterliliği ile evlilik uyumu arasında pozitif yönlü ve kuvvetli bir ilişki olduğu görülmektedir. Benzer şekilde evlilik yeterliliği ile Kişilerarası İlişki Tarzı arasında pozitif yönlü ve kuvvetli bir ilişki olduğu görülmektedir. Evlilik uyumu ile Kişilerarası İlişki Tarzı arasında pozitif yönlü ve kuvvetli bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ek olarak; evlilik yeterliliği, evlilik uyumu ve kişiler arası ilişki tarzı değişkenlerinin normal dağıldığı ve tüm değişkenlerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiği tespit edilmiştir.

Evlilik Yeterlilik, Evlilik Uyum ve Kişilerarası İlişki Tarzı için faktör analizleri yapılmış ve her bir faktör için anket maddelerinin tek faktörlü yapıda oldukları görülmüştür. Sonraki aşamada PROCESS makrosu kullanılarak aracılık etkisi sonuçları Tablo 5-6'da gösterildiği gibidir.

Tablo 5

Evlilik Yeterliliği Aracı Değişkeni İçin Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	\hat{b}	S.H.	t	p	R ²
Evlilik Yeterliliği	Kişilerarası İlişki Tarzı	0,896	0,029	31,318	0,001*	0,802
	Sabit Terim	0,001	0,028	0,001	0,999	

* 0,01 anlam düzeyinde anlamlı

Tablo 6

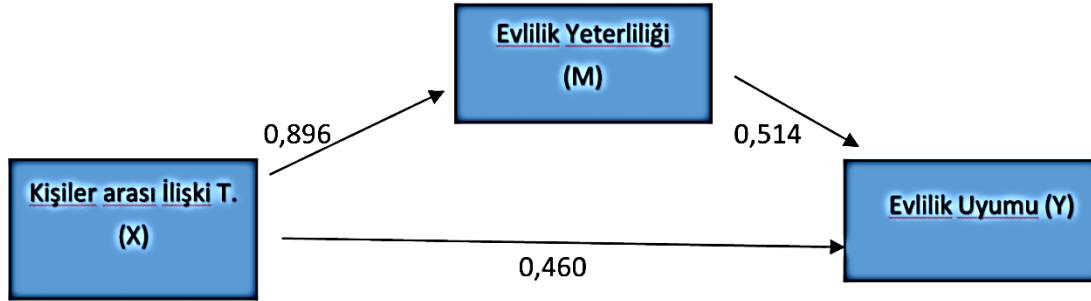
Evlilik Uyumu İçin Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	\hat{b}	S.H.	t	p	R ²
Evlilik Uyumu	Evlilik Yeterliliği	0,514	0,046	11,091	0,001*	0,898
	Kişilerarası İlişki Tarzı	0,460	0,046	9,928	0,001*	
	Sabit Terim	0,001	0,021	0,001	0,999	

* 0,01 anlam düzeyinde anlamlı

Tablo 5 ve Tablo 6 incelendiğinde, evlilik uyumu değişkeni bağımlı değişken ve evlilik yeterliliği değişkeni aracı değişken olarak kullanıldığında parametre değerleri istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Evlilik Yeterliliği değişkeni ve Kişilerarası İlişki Tarzı değişkeni birlikte artarken evlilik uyumu değişkeni değeri de artmaktadır. Aynı zamanda, Kişilerarası İlişki Tarzı değişkeninin evlilik yeterliliği değişkeni üzerindeki etkisi istatistiksel olarak

anamlı bulunmuş, bu durum ise Kişilerarası İlişki Tarzı değişkeni artarken evlilik yeterliliği değişkeni değerinin arttığını belirtmektedir. Kişilerarası İlişki Tarzı değişkeninin evlilik uyumu ile olan regresyon analizi sonucunda beta katsayısının değer olarak azaldığı görülmüştür. Bu durumda, kısmi aracılık etkisi olduğu görülmektedir.

Şekil 3. Aracı Model için Sonuçlar

Kişilerarası İlişki Tarzının, evlilik yeterliliği üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Başka bir deyişle, Kişilerarası İlişki Tarzı artarken evlilik yeterliliğinin değerinin arttığı tespit edilmiştir. Kişilerarası İlişki Tarzının evlilik yeterliliğini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda, Kişilerarası İlişki Tarzının evlilik uyumunu arttırdığı görülmüştür.

Evlilik yeterliliği aracı değişkeninin evlilik uyumu değişkeni üzerindeki etki değeri, 0,460 olarak bulunmuş ve bu değer istatistiksel olarak anlamlıdır. Bootstrap etki değeri alt ve üst limitleri (0,375;0,575) olarak bulunmuştur. Evlilik uyumu değişkeninin Kişilerarası İlişki Tarzı değişkeni üzerindeki etki değeri, 0,459 olarak bulunmuş ve bu değer de istatistiksel olarak anlamlıdır. Bootstrap etki değeri alt ve üst limitleri (0,369;0,551) olarak bulunmuştur. Şekil 3'e göre, evlilik uyumu değişkeninin evlilik yeterliliği değişkeni üzerindeki kısmi olarak etkilemesi ile Kişilerarası İlişki Tarzı değişkenini etkilediği söylenebilir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, Kişilerarası İlişki Tarzı ile evlilik uyumu arasındaki ilişkinin araştırılmasında evlilik yeterliliğinin aracılık etkisi incelenmiştir. Kişilerarası İlişki Tarzı ile evlilik uyumu arasındaki ilişki, evlilikte yeterlik ile kısmi olarak açıklanabildiği tespit edilmiştir. Bu sonuç, Kişilerarası İlişki kurma Tarzına sahip bireylerin evlilik ilişkilerinde kendilerini daha yeterli görebileceklerini, bu durumun evlilik uyumunu dolaylı olarak artırabileceğini göstermiştir. Bu

çalışma ile evlilikte kendini yeterli olarak algılayan bireylerin evlilik uyumunun artacağı gösterilmiştir. Yılmaz (2010), diğer insanlarla kurulan ilişki tarzlarının bireyin farklı kişilerarası roller geliştirmesini sağladığından hareketle, bireylerin karşılaştığı durumlara uyum sağladıkları tespit edilmiştir. Bu çalışmada evlilik için benzer bir sonuç bulunmuştur.

Evlilik yeterliliğinin evlilik uyumunu etkilediği tespit edilen bu çalışmada, evlilikte yeterlilik arttıkça evlilik uyumunun da arttığı görülmüştür. Bulunan bu sonuç, literatürdeki çalışmalar tarafından desteklenmektedir (Mitchell, 2012; Kasapoğlu, 2017). Evlilik yaşantısında sorunların ortaya çıkması ve çözülememesi durumunda, evlilikler yıpranmaktadır. Yıpranan evlilikler sonucu boşanmalar olmaktadır. Yapılan araştırmalara göre, evlilik uyumları iyi olan eşlerin evlilik problemlerini çözmeye daha hevesli oldukları belirlenmiştir (Winemiller & Mitchel, 1994).

Bireylerin evliliklerinde kendilerini yeterli hissetmelerinin toplumun yararına olmasının yanı sıra, onların fiziksel sağlığı ve psikolojik olarak iyi hissetmeleri üzerinde olumlu etkilere sebep olur. Ayrıca evlilik uyumunun boşanma gibi istenmeyen durumları önleyici bir işlevi vardır. Evlilik uyumu yeterli olan toplumların refah seviyeleri de artmaktadır.

Evli ve çalışan bireylerin boşanma aşamasına gelmeden, evlilik uyumlarını arttırmaya katkıda bulunan koruyucu faktörlerin belirlenmesi, çeşitli önleyici müdahale programlarının geliştirilmesi gerçeği bir kez daha görülmektedir. Evlilik uyumu bakımından yeterli olan bireyler, kolaylıkla boşanma aşamasına gelmemektedir. Evlilik uyumunu arttırmaya yönelik kuruluşların desteklenmesi gereği ortaya çıkmıştır.

Evli bireylerin Kişilerarası İlişkilerde olumlu beceriler kazanmalarının sağlanması ile birlikte, bireylerin özverili olmaya ve zorlukların üstesinden gelmeye yönelik inançlarının artmasına ve evlilik uyumlarının artmasına sebep olacaktır. Bu sebeple, elde edilen bulguların, başta evlilik ve aile danışmanlığı alanında çalışan psikolojik danışmanlar olmak üzere, sosyologlar, sosyal hizmet uzmanları için katkı sağlayacağı açıktır. Ek olarak, bulunan sonuçların, ailelere ve evli çiftlere yönelik olarak hazırlanacak eğitim programları için veri kaynağı olması önerilmektedir.

Kısaca, evlilik uyumunun evlilik yeterliliği üzerinde kısmi etkisinin olması ile Kişilerarası İlişki Tarzını etkilediği tespit edilmiştir.

Kaynaklar

- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: W. H. Freeman.
- Baron, R.M., & Kenny, D.A. (1986). The Moderator-mediator variable distinction in social psychological research: conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173-1182.
- Bradbury, T. N. (1989). *Cognition, emotion and interaction in distressed and nondistressed couples*. Unpublished Dissertation, University of Illinois, Urbana-Champaign, USA.
- Çabuk, H. A., Güler, E. Ö., & Özel, S.Ö. (2017). Evlilik kalitesini belirleyen faktörler ve bileşenlerinin analizi: Adana ili örneği. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(2), 57-70.
- Çelik, A.K., & Topkaya, N. (2018). Üniversite öğrencilerinde kişilerarası ilişki tarzlarının yordayıcısı olarak beş faktörlü kişilik özellikleri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(9), 138-159.
- Çelik, M. (2006). *Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması*. Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çelik, M., & Tümkaya, S. (2012). Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(1), 223-238.
- Erbil, D. D., & Hazer, O. (2015). Çalışan bireylerin evlilik uyumlarının incelenmesi. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 3(5), 99-116.
- Erözkan, A. (2009). Üniversite öğrencilerinin kişiler arası ilişki tarzları ve mizah tarzları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 55-66.
- Greeff, A. P. (2000). Characteristics of families that function well. *Journal of Family Issues*, 21(8), 948-962.
- Hasta, D., & Güler, E. M. (2013). Saldırganlık: Kişilerarası ilişki tarzları ve empati açısından bir inceleme. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 64-104.
- Hayes, A. F. (2018). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach (2nd edition)*. New York: The Guilford.

- Herawati, N. (2016). The influence of couple harmony and marital adjustment to marital happiness. *International Conference on Health and Well-Being Proceedings*, 119-126.
- Howell, David C. (2013). *Statistical methods for psychology*. Belmont: Wadsworth.
- Igbo, I., Awepetu, R., & Ekoja, O. (2015). Relationship between duration of marriage, personality trait, gender and conflict resolution strategies of spouses. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 190, 490-496.
- Karadağ, Ş. (2015). *Evlilik uyumu ilişkisinde aile içi iletişimin rolü: Konya örneği*. Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kasapoğlu, F., Kutlu, M., & Durmuş, E. (2017). Evli bireylerde kişilerarası ilişki tarzı ile evlilik doyumu arasındaki ilişki: evlilikte özyeterlik algısının aracı rolü. *Nesne Psikoloji Dergisi (NPD)*, 5(11), 469-487.
- Kışlak, Ş.T. (1999). Evlilikte Uyum Ölçeğinin (EUÖ) güvenirlik ve geçerlik çalışması. *3P Dergisi*, 7(1), 55-65.
- McKinnon, D. P., Fairchild, A. J. & Fritz, M. S. (2010). Mediation analysis. *Annual Review of Psychology*, 58, 593-614.
- Mitchell, J. K. (2012). *Marital dining practices: Affecting change in marital satisfaction through marital self-efficacy*. George Fox University, Newberg, Oregon.
- Özen, D. Ş., & Güneri, F.K. (2018). İlişki başarısının temel belirleyicisi: reddedilme duyarlılığı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 10(4), 454-469.
- Özgüven, İ. E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. Ankara: Nobel.
- Refahi, Z. (2016). Relation between attachment styles and marital conflicts through the mediation of demographic variables in couples. *International Journal of Medical Research & Health Sciences*, 5(11), 643-652.
- Rogers, C. R. (2012). *Kişi olmaya dair (A. Babacan, Çev.)*. İstanbul: Okyanus.
- Saxton, L. (1982). *Marriage. the nature of marriage, the individual, marriage, and the family. (5.Edith)*. California: Wadsworth.
- Stone, E., & Shackelford, T. (2007). Marital satisfaction.. In R. F. Baumeister & K. D. Vohs (Eds.), *Encyclopedia of social psychology*. CA: Sage
- Şahin, N. H., Durak, A., & Yasak, Y. (1994, Eylül). *Kişilerarası İlişkiler Ölçeği: Psikometrik özellikleri*. VIII. Ulusal Psikoloji Kongresi'nde sunulmuş bildiri, İzmir.

- Şener, A., & Terzioğlu, G. (2008). Bazı sosyo-ekonomik ve demografik değişkenler ile iletişimin eşler arası uyuma etkisinin araştırılması. *Aile ve Toplum Dergisi*, 13(13), 7-20.
- Taylor, W.F. (2016). *Bilimsel Yönetimin İlkeleri (Bahadır Akın, Çev.)* Ankara: Adres.
- Taysi, E. (2010). Evlilikte bağışlama: evlilik uyumu ve yüklemelerin rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 25(65), 40-52.
- Tezer, E. (1986). *Evli eşler arasındaki çatışma davranışları: Algılama ve doyum*. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Winemiller, D. R., & Mitchel, E. M. (1994). Development of a coding system for marital problem solving. *Behavioral Research Theory*, 32, 159-164.
- Yalçın, H. (2014). Evlilik uyumu ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 250-261.
- Yılmaz, M. (2010). *Üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişki tarzları ve kendini açma düzeyleri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.